

UVOD

Rušenjem Berlinskog zida 1989. godine ujedinjena je Nemačka, koja je bila podeljena na istočnu i Zapadnu od strane saveznika tj. Zemalja pobednica u drugom svetskom ratu (SAD,SSSR,V.Britanije i Francuske).To je bio početak kraja socijalističkog sistema i blokovske podele i hladni rat je bio gotov.

Dve godine kasnije ,decembra 1991,dolazi do dezintegracije Sovjetskog saveza na 15 odvojnih država.Ova dešavanja uzrokovala su početak promena političkog i ekonomskog sistema zemalja tzv. „socijalističke zajednice“ i njihov prelaz na tržišni način privređivanja. Različito od kineskog otvaranja,koje je počelo decembra 1978. godine u ovom slučaju politička reforma i demokratija su bile intezivne.

Tranzicije (prelazak) sa centralno planirane,birokratski kontrolisane ekonomije,na ekonomiju koja se oslanja na tržište,tržišni način privređivanja pri svim ili skoro svim odlukama o dodeli sredstava traži zajedničku grupnu reformibez obzira koliko se razlikuju istorija i kultura država.

Makroekonomska politika mora da stvori stabilnost,domaće cene moraju biti povezane sa svetskim,tržište raa i finansijsko tržište moraju biti stvoreni,pravo vlasništva mora biti definisano i institucionalne strukture koje podržavaju tržište moraju biti razvijene,znači, tranzicija mora biti brza i spora,makroekonomska politika može se razlikovati od prvobitnih uslova a privatizacija državnog vlasništva može ići napred ili se usporeno kretati,ali glavne promene su kvalitativno slične svakoj zemlji .

Svaka zemlja je prošla kroz proces ekonomske reforme.Ono što je različito oko tih reformi je to što one radikalno prevazilaze bilo koji oblik i sadržaj koji se dešava u novijoj istoriji.Čak i duboke reforme u Latinskoj Americi koje su počele sredinom 80-tih su male za poređenje.Opisivanje svakog koraka mora biti učinjen da bi se izvršila tranzicija i time prelazak na tržišnu ekonomiju daleko prevazilazi okvir ovog rada.

Umesto toga,ovo poglavlje obezbeđuje karakterizaciju procesa tranzicije i usredsređeno je na pitanje trgovine i ekonomije.Dalje,ono opijuje neke sličnosti i različitosti između zemalja,posebno istočnoazijskih (Kina i Vijetnam),država bivšeg Sovjetskog Saveza (SSSR) i zemalja centralne i istočne Evrope.

1.   Obeležja centralno-planskih privreda

Ekonomije bivšeg Sovjetskog Saveza (SSSR), centralne i istočne Evrope i Kine su bile centralno planske ekonomije. Vijetnam, Kuba i nekoliko drugih zemalja (manjih) su imale ovu formu donošenja ekonomskih odluka. Sve ove zemlje uključujući i Kubu, udaljavaju se od centralnog načina planiranja. Neke od država kao što su države Evrope (Istočne) postaju tržišno zasnovane ekonomije, dok druge zaostaju. Sve planske ekonomije su uvele značajne reforme. Za razliku od tržišnih ekonomija gde preduzeća i firme odlučuju, šta, kako i koliko proizvoditi, centralno planiranje ekonomije se oslanja na birokratiju i zvaničnike radi donošenja proizvodnih odluka. U centralnom planskim ekonomijama centralna ekonomska vlast nadgleda raspoložive ulaze sredstava i mesta proizvodnje i formuliše proizvodni plan. Većina preduzeća su u državnoj svojini, i sprovođenje plana ima oblik distribucije proizvodnih ciljeva ili kvota na različita proizvodna mesta. Pošto za preduzeća imaju više detaljnih informacija o vlastitim sposobnostima, postoji obično pregovarački proces između centralne državne vlasti, regiona i lokalnih preduzeća o dodeljivanju ulaznih proizvodnih sredstava, proizvodnih ciljeva.

Centralno planske ekonomije razlikuje se od tržišnih ekonomija u nekoliko osnovnih sadržaja.

Prvo, proizvodnja, cijene i spoljna trgovina su kontrolisane od strane državne vlasti, drugim rečima ne postoji tržišne robe u smislu da kvalitet i cijene odgovaraju zahtevima potražnje jer su cene birokratski određene i imaju male ili nikakve veze sa oskudicama ili viškom robe.

Drugo, ne postoje tržišta kapitala pošto je većina bogatstva u državnom vlasništvu (nema potrebe za berzom), a finansijski tokovi tj. Prilivi u preduzeća pasivno odgovaraju zahtevima plana.

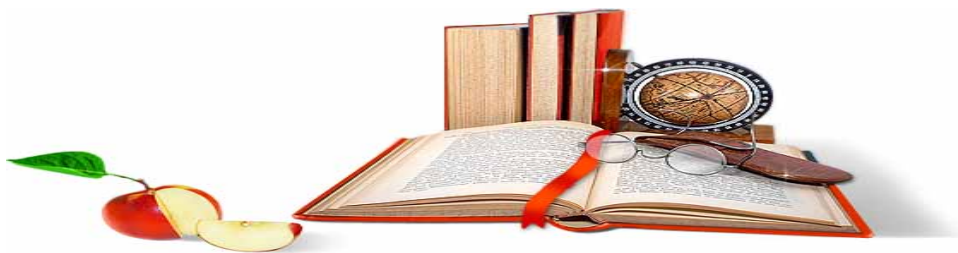
Treća, ne postoji tržište radne snage u standardnom smislu. Nadnice su određene zajedno sa drugim cijenama u ekonomiji, radnici su dodeljivani firmama poput drugih ulaznih sredstava i po modelu i kriterijumima karakterističnim za centralno planiranu ekonomiju, prema kojoj su usklađene sve odluke koje treba da se sprovedu, kao što su; posao, obrazovanje, zdravstvena zaštita, mesto za život, dovoljno hrane i sl.

Realnost centralnog planiranja je mnogo kompleksnija. Pored ostalog nezaposlenost je niska, distribucija dohotka je ravnomernija nego u većini tržišnih ekonomija obrazovanje i zdravstvena zaštita naginju ka tome da budu povezane sa visinom prihoda. Osim toga bar u ranim godinama karakteristične su velike investicije u tešku industriju zajedno sa snažnim ideološkim angažovanjem i spremnošću ljudi da se žrtvuju, što je vodilo veoma visokim stopama ekonomskog rasta. Moć prinude države je stvorila prinudnu štednju koja je bila investirana oblasti koje su smatrane važnim za centralno planiranje, pa prije svega za političku elitu. Tako je vremenom ekonomija postala sve više deformisana kako je planom izdvojen ogromna količina sredstava za tešku industriju, zatim bez odgovarajućih cijena mnoge proizvodne industrijske grane su završile u stvaranju negativne dodatne vrednosti. Tako je realna vrednost ulaznih sredstava veća nego vrednost proizvodnje. Kako je vreme prolazilo počele su da se iskazuju negativni efekti.

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com